

SKARABORGS BAROMETER

KOMMUNRAPPORT
VARA

BAKGRUND

Compassen Skaraborg har i över 20 år regelbundet kartlagt familjer där barn lever med psykisk ohälsa. Dessa uppföljningar har gett en unik inblick i barns vardag och varit ett viktigt underlag för utveckling av stöd och insatser. Den här undersökningen är den senaste i raden och genomförs inför valet 2026, med ambitionen att ge beslutsfattare ett tydligt och aktuellt kunskapsunderlag om barns livsvillkor i Vara. Totalt har 1 017 vårdnadshavare i Skaraborg svarat, varav 63 i Vara.

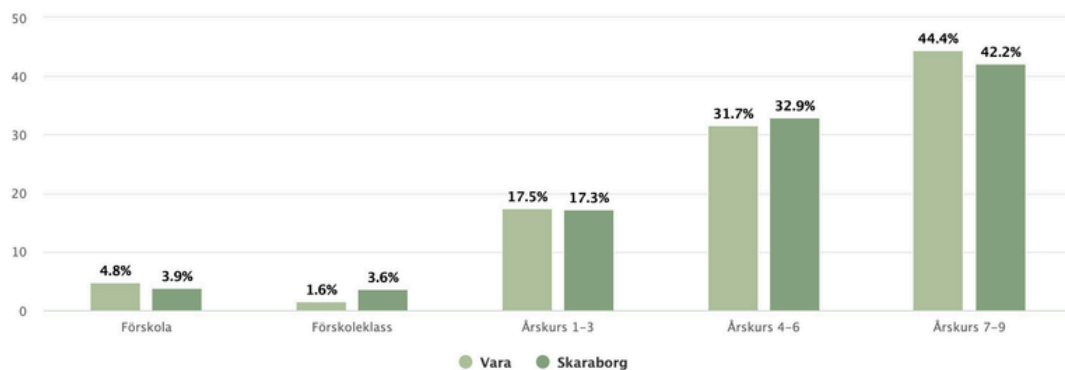
Vi är särskilt glada över att så många vårdnadshavare i Vara har valt att dela med sig av sina erfarenheter. Tillsammans ger svaren ett värdefullt underlag som gör det möjligt att bättre förstå barns vardag – och att använda denna kunskap för att utveckla och stärka Varas välfärdstjänster för barn och familjer.

Sammantaget ger undersökningen en konkret och nyanserad bild av barns livsvillkor i Vara.

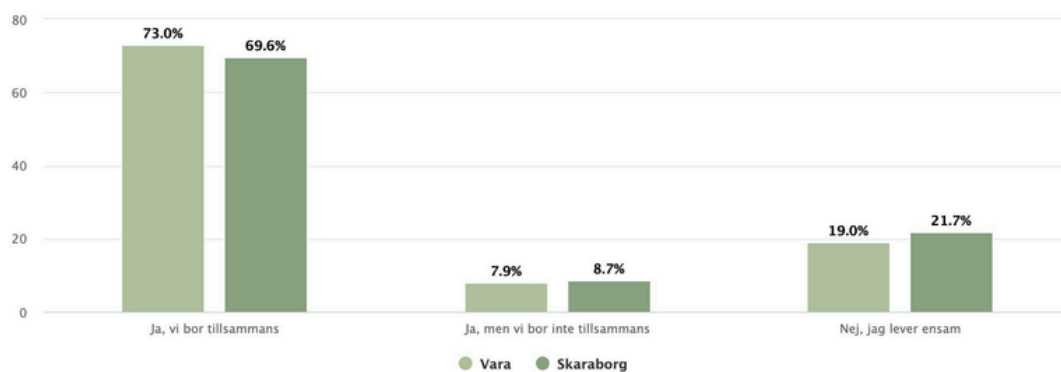
De erfarenheter som delas här skapar ett unikt kunskapsunderlag för lokalt utvecklingsarbete och ger bättre förutsättningar att fatta träffsäkra beslut, utforma rätt stöd i rätt tid och långsiktigt stärka villkoren för barn som lever i utsatta situationer.

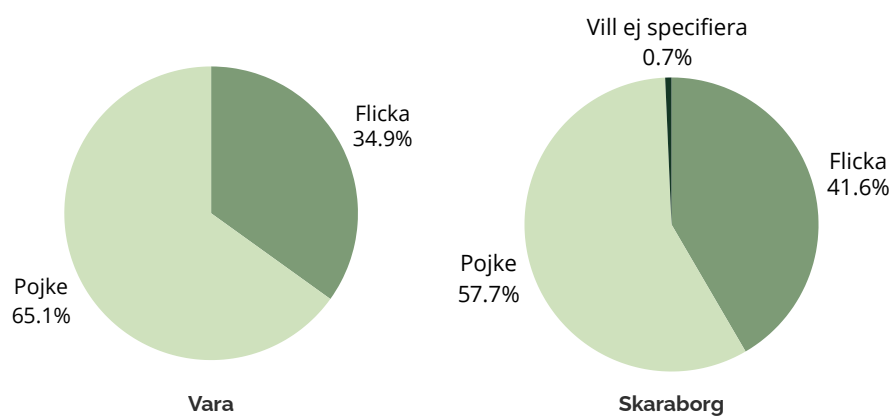
Vilken årskurs går barnet i?

Lever du i en parrelation?

Vad är barnets könsidentitet?

SKOLA

Skolan som livsmiljö

Skolan är en central arena i barns liv för lärande, relationer och känslan av sammanhang. För barn som redan kämpar med sitt mående kan skolan bli antingen en skyddsfaktor eller en ytterligare belastning. Resultaten från Vara ger en samlad bild av hur barns skolvardag upplevs av vårdnadshavare och pekar på flera mönster i jämförelse med Skaraborg som helhet.

Skoltrivsel

Skoltrivseln i Vara ger en delad bild. De positiva omdömena är lägre än i Skaraborg, samtidigt som de negativa är högre än i Skaraborg. Sammantaget ger det en delad bild av skoltrivseln i Vara.

Det tyder på att skolmiljön inte upplevs på samma sätt av alla familjer och att trivseln behöver förstås i relation till barnets hela vardag.

Stöd i undervisningen

Ett liknande mönster syns i frågan om hur stödet i undervisningen fungerar. Färre vårdnadshavare i Vara upplever att stödet är bra, medan fler anger att det fungerar bristfälligt.

Den relativt höga andelen negativa omdömen pekar på att det finns barn vars behov inte upplevs mötas fullt ut, vilket kan påverka möjligheten att klara skoldagen.

Frånvaro

I frågorna om frånvaro framgår att färre barn i Vara beskrivs som helt närvarande i skolan. Samtidigt är det fler som varit borta under längre perioder. Det indikerar att problematisk skolfrånvaro är en tydlig faktor för vissa barn och att skolnärvaron kan vara skör över tid.

Elevhälsa

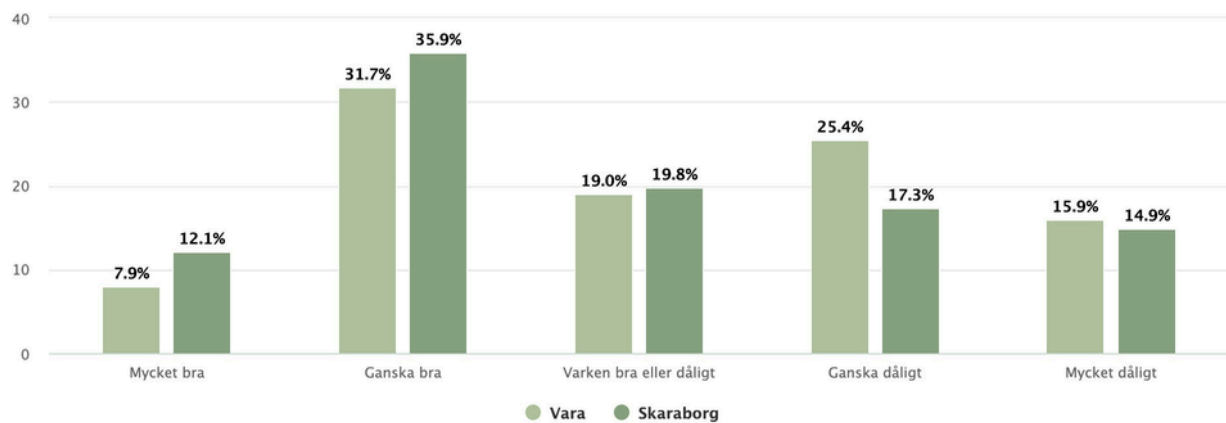
Elevhälsan har en viktig roll när barn behöver stöd för att orka med skoldagen. Andelen där elevhälsan har varit involverad är lägre än i Skaraborg. Bland dem som haft kontakt är omdömena blandade. När det gäller elevhälsans stöd är de positiva omdömena lägre än i Skaraborg, medan de negativa är högre än i Skaraborg. Det understryker hur viktigt det är att elevhälsans insatser upplevs som tydliga, tillgängliga och samordnade i Vara.

Samlad bild

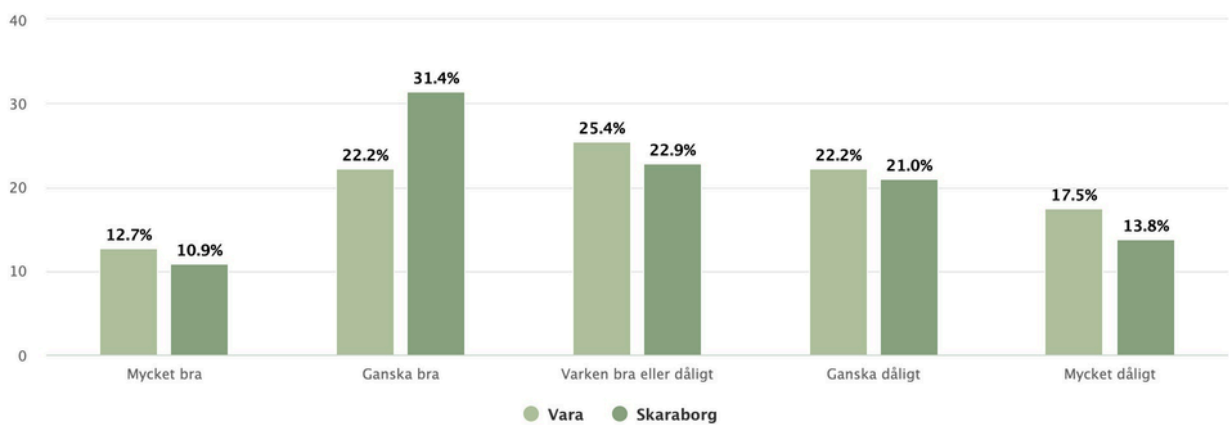
Tillsammans tecknar resultaten en sammanhållen bild:

- Färre barn i Vara upplevs trivas fullt ut i skolan
- Fler upplevs sakna tillräckligt stöd i undervisningen
- Skolfrånvaro är mer framträdande för vissa barn
- Elevhälsans stöd upplevs som mindre tillräckligt
- Bilden är mer polariserad än i Skaraborg som helhet

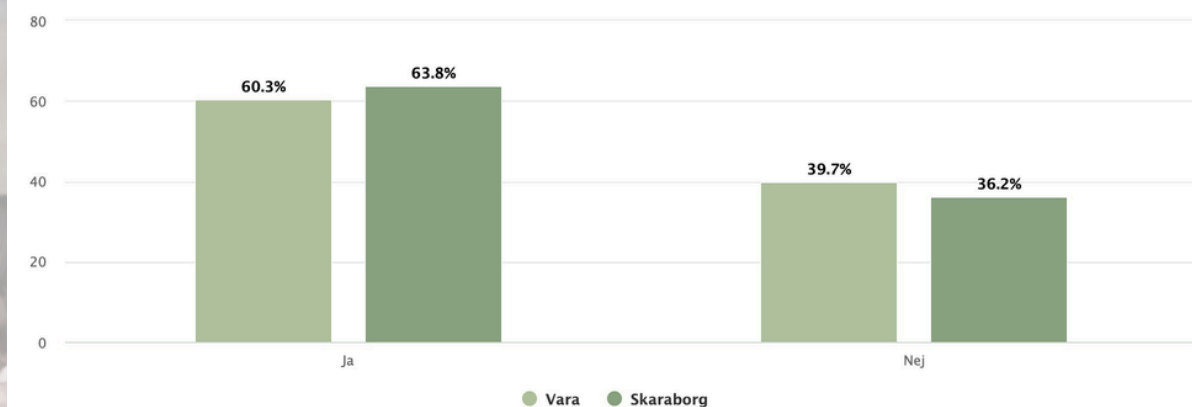
Hur upplever du att ditt barn trivs i skolan?

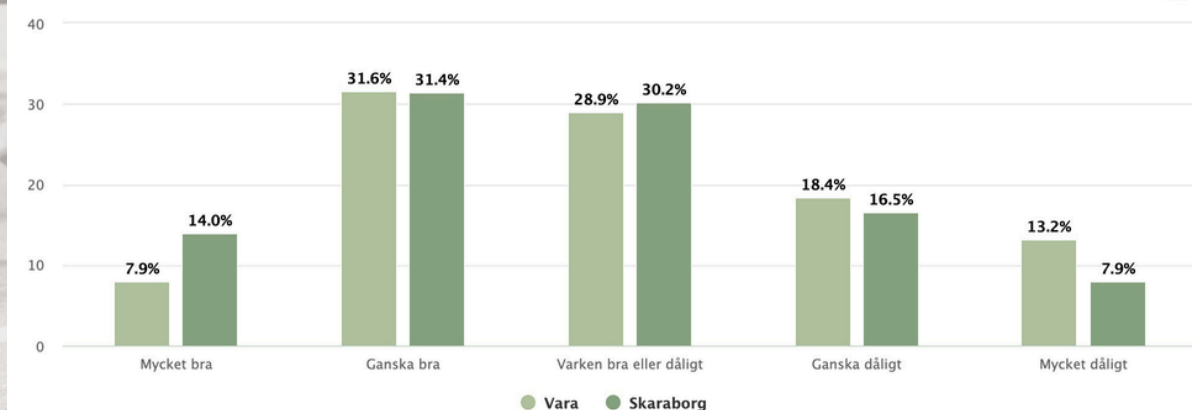
Hur bra fungerar stödet i undervisningen för ditt barn?

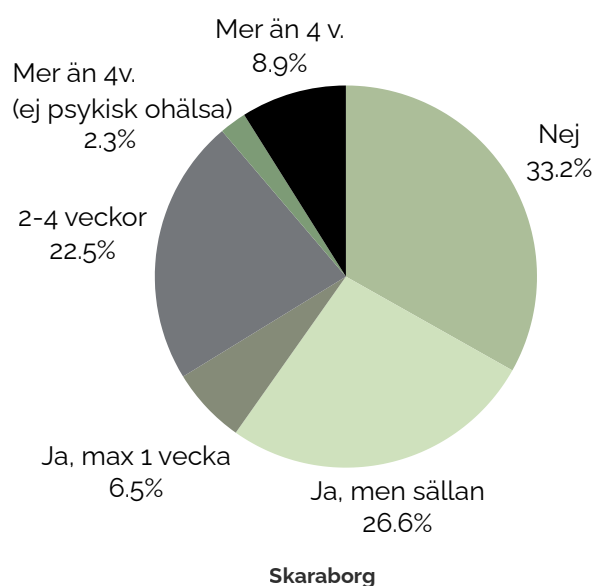
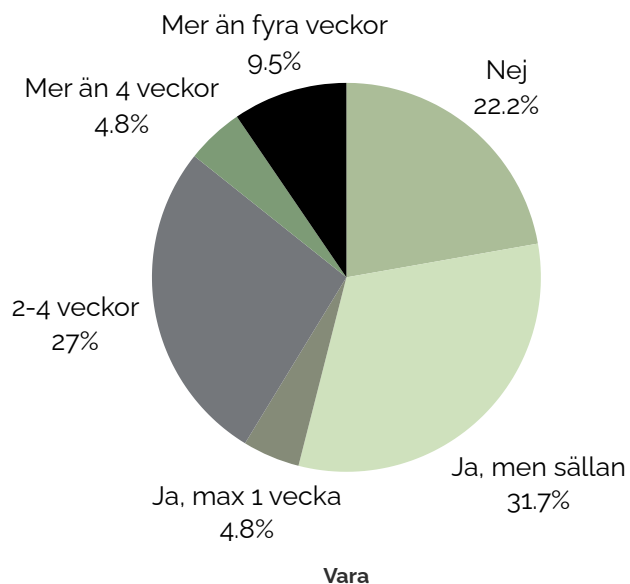
Har elevhälsan involverats för att stödja barnet?

Hur upplever du stödet från elevhälsan?

Har barnet varit frånvarande av andra skäl än sjukdom eller ledighet de senaste året?

SOCIALTJÄNSTEN

När det gäller socialtjänsten handlar bilden både om hur många familjer som får kontakt med stödet och hur hjälpen upplevs när den väl ges.

Andelen vårdnadshavare som uppger att socialtjänsten varit inblandad är högre än i Skaraborg.

Det betyder att en majoritet inte har haft kontakt med socialtjänsten i dessa frågor.

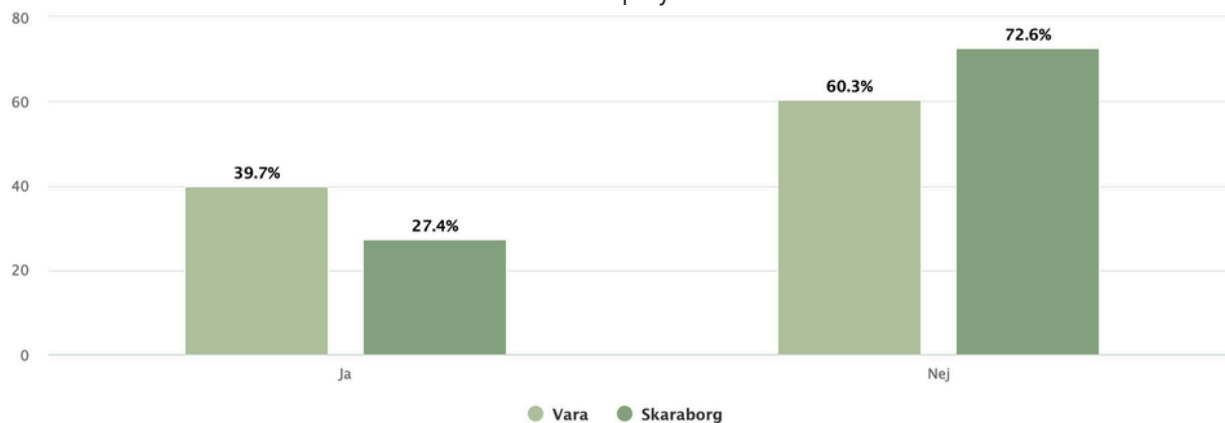
Det säger något om hur tillgänglig vägen in till stöd är för familjer i Vara. Bland dem som haft kontakt är de positiva omdömena lägre än i Skaraborg och de negativa högre än i Skaraborg.

Det visar att erfarenheterna av socialtjänstens stöd inte är likadana för alla familjer.

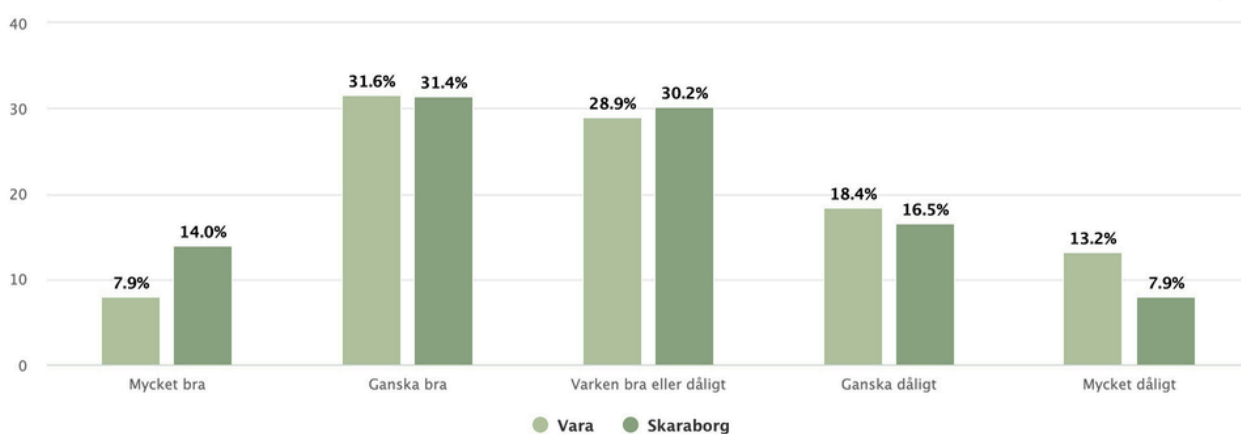
Det ger sammantaget en delad bild av stödet från socialtjänsten i Vara. För Vara understryker detta behovet av tydliga vägar till hjälp och ett stöd som upplevs som tryggt när familjer väl får kontakt.

Har socialtjänsten varit inblandad i frågor som rör barnets psykiska ohälsa?

Hur upplever du stödet från socialtjänsten?

VÅRD CENTRAL

Bland dem som haft kontakt med vårdcentralen är de positiva omdömena lägre än i Skaraborg och de negativa högre än i Skaraborg. Vårdcentralen är för många familjer den första vägen in till stöd kring barnets psykiska mående. I Vara visar resultaten att den vägen inte upplevs lika tydligt av alla familjer.

Andelen som uppger att UPH har hjälpt barnet ligger i nivå med Skaraborg, liksom andelen som uppger att de inte vet vad UPH är.

Det visar att det första stödet fungerar olika väl beroende på familjens behov och erfarenheter. UPH är en del av det tidiga stödet inom primärvården och behöver därför vara lätt att förstå och nå.

När omdömena om hjälpen från UPH vägs samman är de positiva bedömningarna lägre än i Skaraborg och de negativa högre än i Skaraborg.

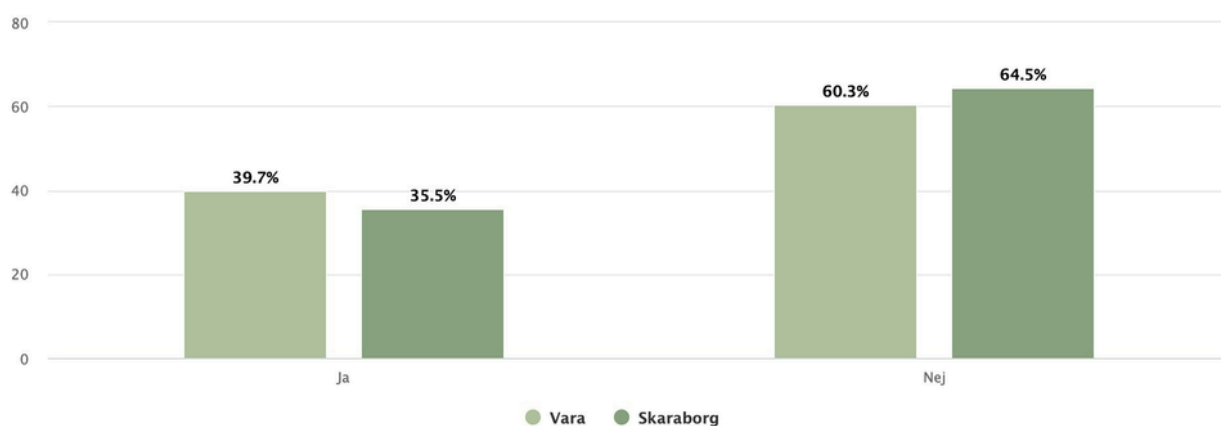
Det ger sammantaget en blandad bild av det första stödet i Vara.

Sammantaget pekar resultaten på behov av bättre information, större tydlighet och ett mer sammanhållet första stöd kring barnets psykiska mående i Vara. För Vara understryker detta hur viktigt det är att det första stödet upplevs som begripligt, tillgängligt och tryggt när familjer söker hjälp.

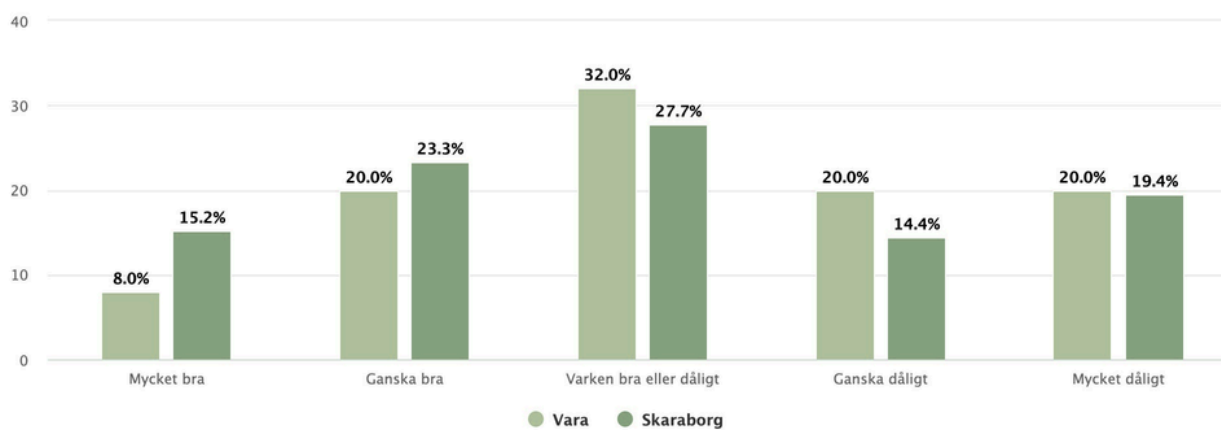

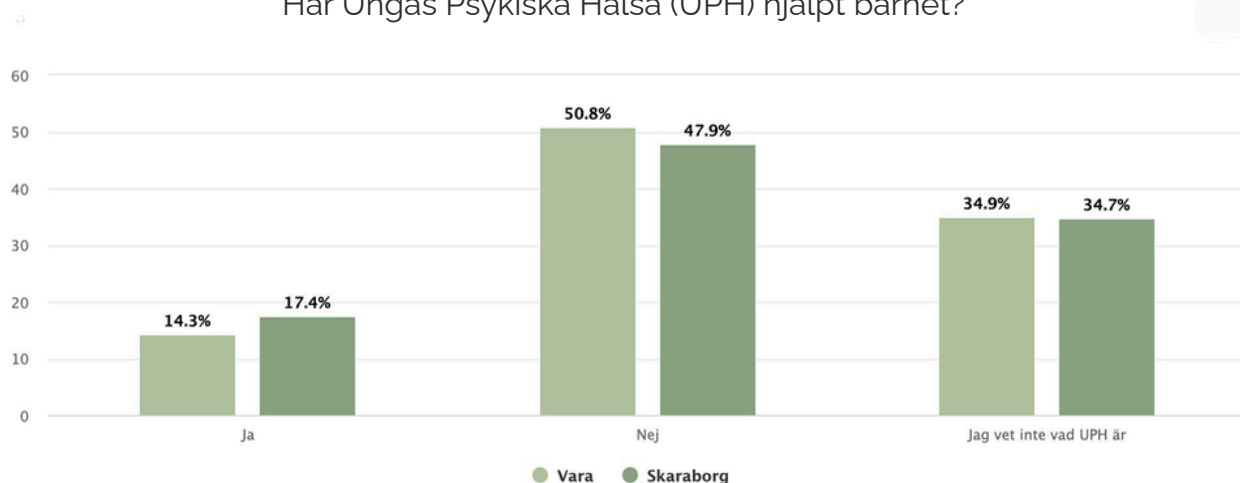
Har du haft kontakt med vårdcentralen kring barnets psykiska ohälsa?

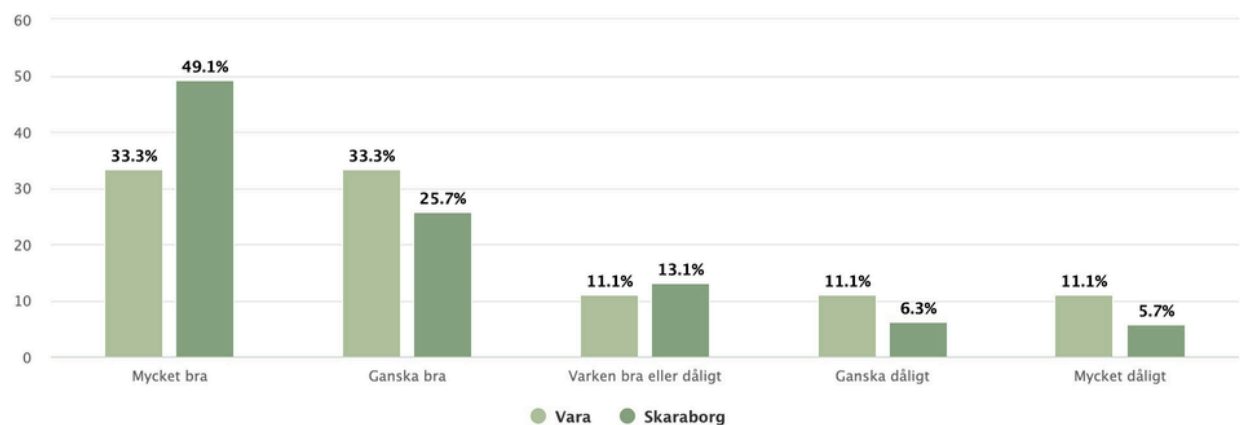
Hur upplevde du stödet från vårdcentralen?

Har Ungas Psykiska Hälsa (UPH) hjälpt barnet?

Hur vill du betygsätta hjälpen från UPH?

BUP

BUP är en avgörande del av stödet för många familjer när barnets psykiska ohälsa kräver specialistinsatser. Andelen som uppger att barnet fått hjälp från BUP är i nivå med Skaraborg. Det visar hur stor betydelse tillgången till rätt hjälp har för familjer i Vara.

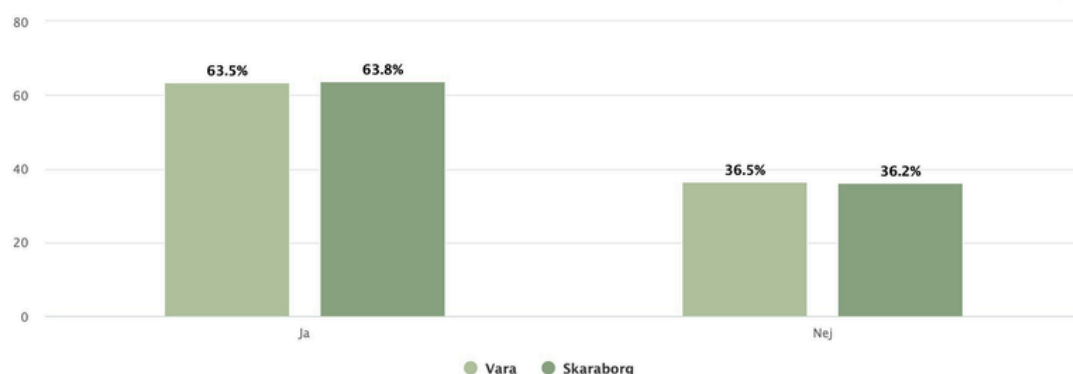
När familjer får kontakt med rätt hjälp kan det göra stor skillnad i vardagen. När omdömena om hjälpen från BUP vägs samman är de positiva bedömningarna högre än i Skaraborg och de negativa i nivå med Skaraborg. Det pekar på att hjälpen fungerar väl för vissa familjer men inte upplevs lika hjälpsam eller förutsägbar av alla.

Det ger sammantaget en övervägande positiv bild av stödet från BUP i Vara. Det gör frågan om tillgänglighet, tydlighet och kontinuitet central för familjer i Vara. För Vara understryker detta behovet av att specialiststödet upplevs som tillgängligt, tydligt och likvärdigt när familjer behöver det som mest.

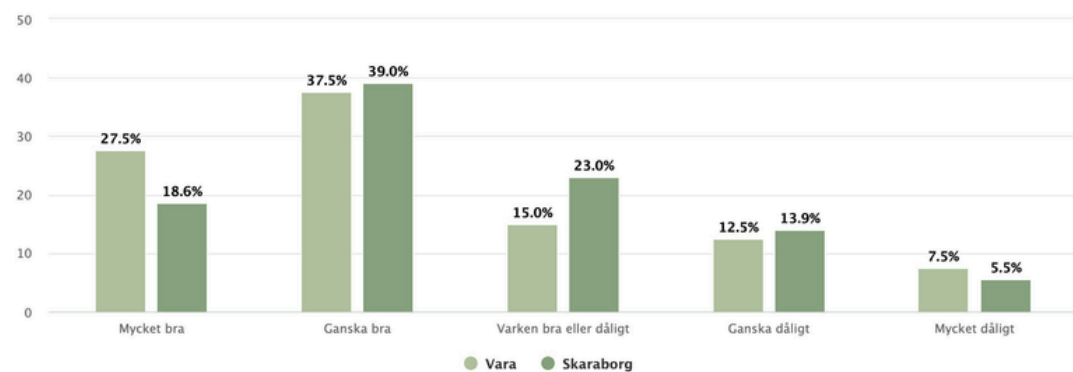

Har Barn-och ungdomspsykiatri (BUP) hjälpt barnet?

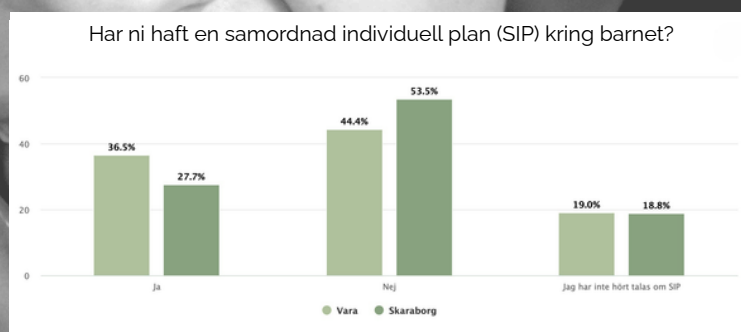
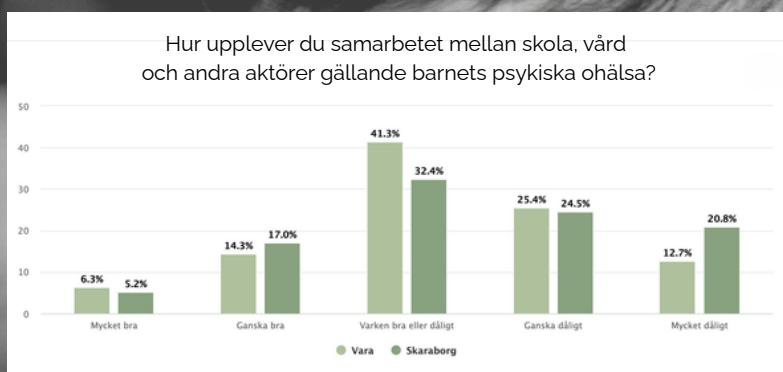
Hur vill du betygsätta hjälpen från BUP?

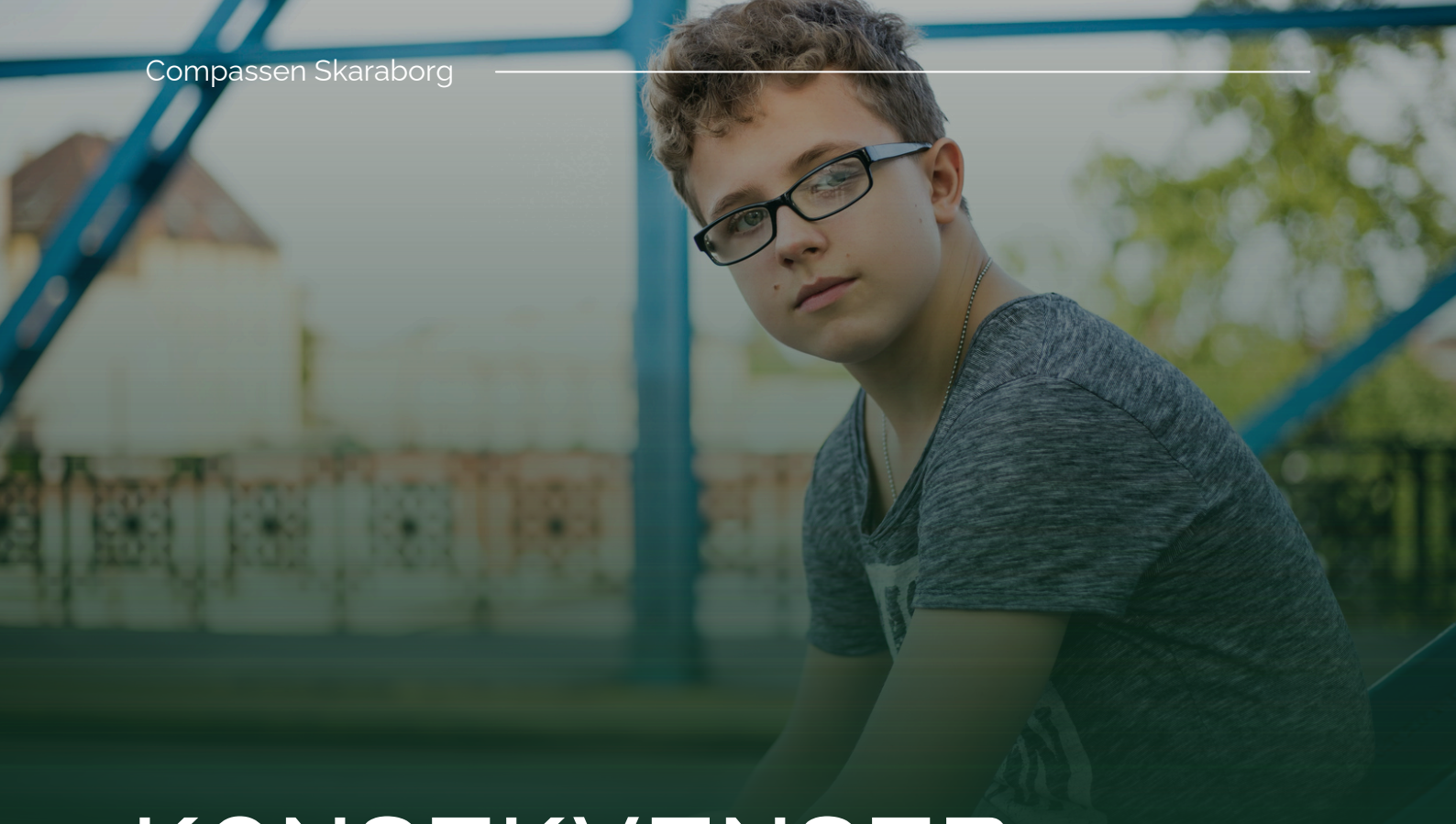
SAMORDNING

I frågorna om samverkan mellan skola, vård och andra aktörer framträder en tydlig osäkerhet. Andelen som upplever samarbetet som mycket bra är låg. Det pekar på att samordningen sällan upplevs som en tydlig styrka i barnets stöd, utan ofta som otydlig eller otillräcklig.

När det gäller samordnad individuell plan (SIP) ligger Vara nära Skaraborg som helhet. En mindre men betydande grupp känner inte till vad SIP är. Sammantaget visar resultaten att samordning sällan upplevs som en bärande del av stödet runt barnet. För många familjer framstår kontakterna mellan olika aktörer som fragmenterade, otydliga eller svåra att navigera. Det innebär en risk att ansvaret för helheten i praktiken hamnar hos vårdnadshavarna i en situation där de redan är hårt belastade.

Samordningen mellan olika aktörer är avgörande när flera verksamheter behöver samarbeta runt ett barn. När det gäller samarbetet mellan skola, vård och andra aktörer är de positiva omdömena i nivå med Skaraborg och de negativa lägre än i Skaraborg. Den neutrala gruppen är högre än i Skaraborg. När stödet kommer från flera håll blir det särskilt viktigt att ansvar, kontaktvägar och uppföljning upplevs som tydliga för familjen.

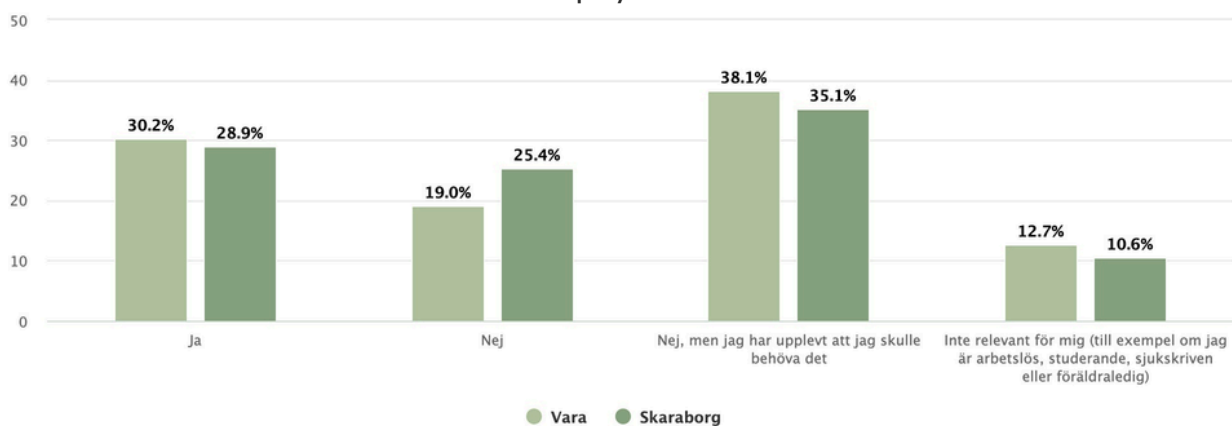
KONSEKVENSER FÖR HELA FAMILJEN

Resultaten visar att barnets psykiska ohälsa får tydliga konsekvenser för vårdnadshavarnas vardag och arbetsliv. I Vara uppger en betydande andel att de har behövt anpassa sin arbetssituation på grund av barnets mående, antingen genom att minska sin arbetstid eller genom att uppleva ett behov av att göra det. Även om färre i Vara faktiskt har minskat sin arbetstid jämfört med Skaraborg, beskriver många ett kvarstående behov som inte blivit av.

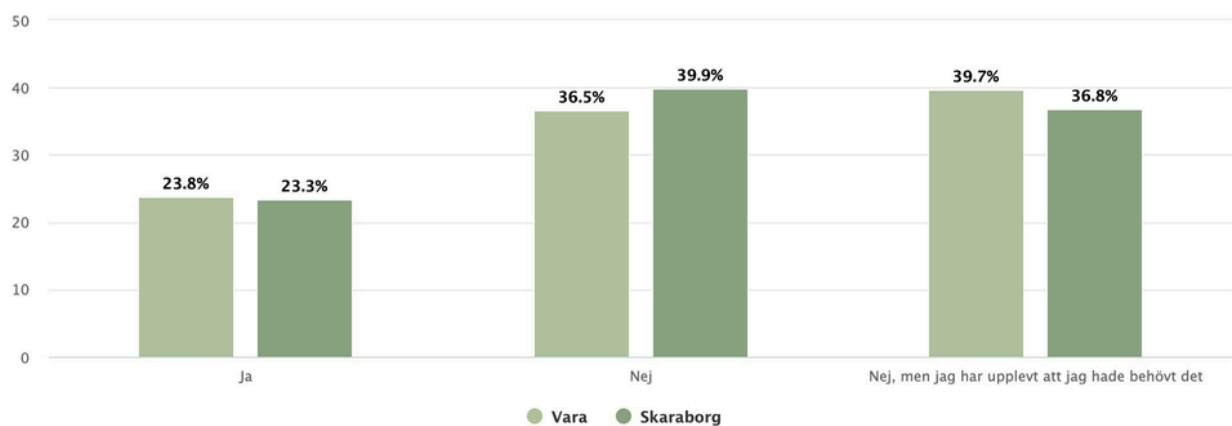
Ett liknande mönster syns i frågan om sjukskrivning till följd av utmattning. I Vara är det något färre som uppger att de varit sjukskrivna, men fler anger att de upplevt ett tydligt behov av sjukskrivning utan att det blivit av. Det indikerar att många vårdnadshavare fortsätter att bära en hög belastning trots att den egna hälsan påverkas.

Sammantaget visar resultaten att konsekvenserna av barns psykiska ohälsa sträcker sig långt utanför barnet självt. Föräldrar i Vara bär i hög grad ett ansvar som påverkar både arbete och hälsa, ofta utan tillräcklig avlastning. Det understryker vikten av att se barnets behov i ett familjeperspektiv där stöd till barnet också är en förutsättning för att vårdnadshavare ska orka och för att familjen som helhet ska fungera över tid.

Har du minskat din arbetstid på grund av barnets psykiska ohälsa?

Har du varit sjukskriven på grund av utmattning relaterad till barnets psykiska ohälsa?

FRAMTID

I frågan om hur vårdnadshavare känner inför sina barns framtid ligger Vara nära bilden för Skaraborg som helhet.

Skilnaderna är små. Det som ändå framträder tydligt är den samlade nivån av oro.

En mycket stor andel av vårdnadshavarna både i Vara och i övriga Skaraborg anger att de känner sig oroliga eller mycket oroliga inför sitt barns framtid, medan andelen som beskriver tydlig hoppfullhet är låg. För tolkningen kan svaren förstås genom att slå samman kategorierna oro respektive hopp, vilket förstärker bilden av att oro dominerar.

Detta indikerar att många familjer befinner sig i en situation där framtidstron är skör.

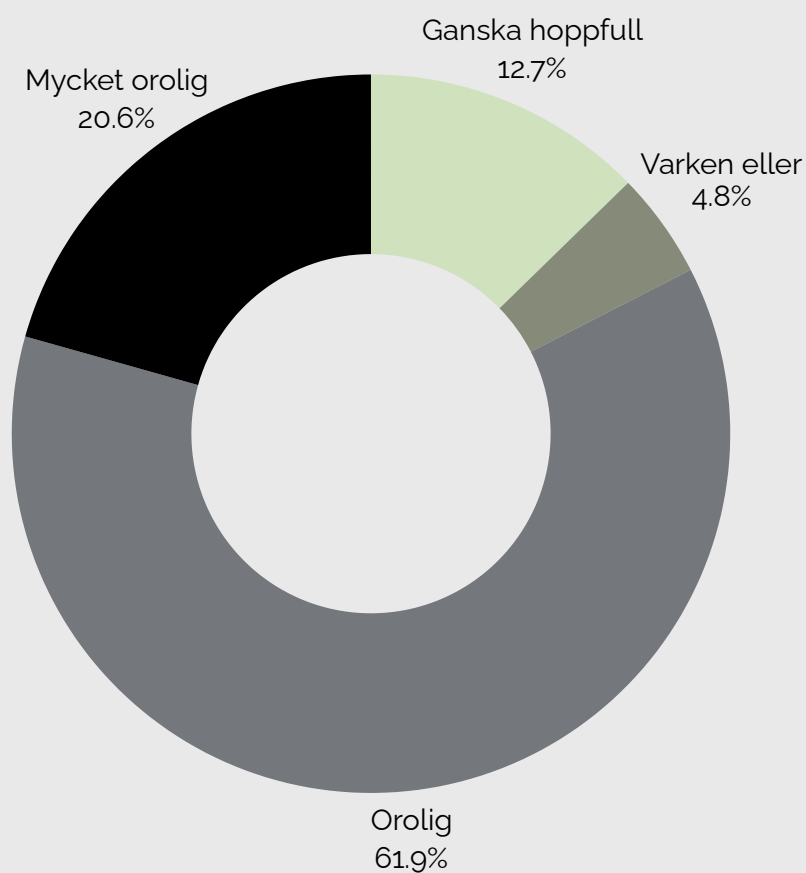
Oro för framtiden är ett återkommande mönster bland vårdnadshavare till barn som kämpar med sitt psykiska mående, och pekar på behovet av att samhällets stöd upplevs som tillgängligt och tillförlitligt.

Skolan spelar en central roll i detta sammanhang. Det är där barn tillbringar en stor del av sin vardag, bygger självkänsla och formar framtidsbilder.

Resultaten understryker att en fungerande skolmiljö kan bidra till ökad trygghet och framtidstro, medan bristande stöd riskerar att förstärka oro och osäkerhet över tid.

HUR KÄNNER DU INFÖR DITT BARNNS FRAMTID?

Compassen har genomfört kartläggningar i alla Skaraborgs kommuner. Den här rapporten bygger på erfarenheter från Varas invånare kring psykisk ohälsa och samhällets stöd. Compassens brukarpanel i Vara är en viktig resurs i arbetet med att samla in och förstå hur stödet upplevs i vardagen. Panelen har en unik lokal bild av behov, brister och fungerande lösningar. Varas brukarpanel står redo att vara en aktiv samverkanspartner för kommunen i arbetet med att utveckla och stärka insatser inom psykisk hälsa.

Läs mer: compassen.se
Kontakt Vara vara@compassen.se